

Ga op 15 maart stemmen!

Hierbij een overzicht van de
landbouwstandpunten die partijen
aangeleverd hebben! Doe er **je** voordeel mee!

Allereerst wat achtergrond

Wat doet de Provincie?

Het is voor veel mensen niet duidelijk wat de Provinciale Staten ('de Provincie') doen. Er is weinig rechtstreeks contact tussen provincies en burgers. Maar toch ook op het provinciale niveau van de overheid hebben burgers en (agrarisch) ondernemers mogelijkheden om betrokken te zijn bij het beleid en de uitvoering hiervan.

De provincie bepaalt namelijk veel wat voor boeren van toepassing is. Zo nemen zij besluiten over de indeling van de provincie: waar worden nieuwe woningen gebouwd, waar worden wegen en natuurgebieden aangelegd, maar ook waar boeren een bedrijf mogen starten en aan welke regels zij moeten voldoen. Ook draagt de provincie zorg voor het beheer van bestaande natuurgebieden.

Daarom is het belangrijk om als jonge boer je stem te laten horen tijdens de Provinciale Statenverkiezingen. Het gaat tenslotte om jouw toekomst!

Door je stem uit te brengen kun je invloed uitoefenen op de besluiten die de provincie gaat nemen, ook op het gebied van land- en tuinbouw!

De Provincie kiest de leden van de Eerste Kamer!

De Provinciale Staten regelen niet alleen zaken in de provincie zelf. De provincie kiest ook de leden van de Eerste Kamer in Den Haag.

De Eerste Kamer bepaalt of wetten die worden bedacht door volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer worden goedgekeurd.

Pas als de Eerste Kamer een wet goedkeurt, wordt het echt een nieuwe wet.

Hoe werkt de Provincie?

Het Provinciebestuur bestaat uit twee onderdelen: de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten.

Provinciale Staten

Woensdag 15 maart stemmen we voor de leden van de Provinciale Staten. Dat doen we elke vier jaar. Provinciale Staten zijn de volksvertegenwoordigers van de provincie. Zij bepalen het beleid van de provincie op de belangrijkste punten en controleren de Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten

De leden van de Gedeputeerde Staten maken beleidsvoorstellen op de verschillende thema's voor Limburg.

De Gedeputeerden worden gekozen op basis van de meerderheid van de Provinciale Staten. De Commissaris van de Koning is voorzitter van zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten.

De Gedeputeerde Staten hebben allemaal een eigen takengebied, ook wel portefeuille genoemd.

Hoe worden de Gedeputeerde Staten gevormd?

Na de Provinciale Statenverkiezingen wordt er door de winnaar van de verkiezingen een coalitie gevormd met andere partijen.

De coalitie moet een meerderheid in zetels hebben in de Provinciale Staten.

De coalitie kiest vervolgens de portefeuilles die in de Gedeputeerde Staten komen en wie er in de Provinciale Staten komen.

Stem op woensdag 15 maart ook voor de waterschapsverkiezingen!

De Provinciale Statenverkiezing is niet de enige verkiezing op 15 maart.

Op dezelfde dag kunnen we ook stemmen voor het waterschap. Ook het waterschap heeft veel invloed op de agrarische sector in Limburg. Zo bepaalt het waterschap samen met de Provinciale Staten het waterbeleid.

Het waterschap kan met beleid invloed uitoefenen op de gevolgen bij droogte, maar ook bij veel en zware neerslag.

Daarnaast denkt het waterschap na over hoe we overstromingen voorkomen en hoe we beken en sloten schoon houden.

15 maart 2023

Dag van stemming

Al sinds de dertiende eeuw zijn er waterschappen. Alleen is er in de tussentijd veel veranderd. Zo is het aantal waterschappen bijvoorbeeld drastisch afgenomen. In 1850 waren het er 3500, nu nog 21. Sinds 2015 worden de leden van de algemeen besturen van de waterschappen in Nederland tegelijkertijd met de leden van de Provinciale Staten gekozen.

Weinig kennis van taken waterschap

Jaarlijks betaalt de Nederlandse bevolking ongeveer 3 miljard euro waterschapsbelasting. Om te controleren of dit bedrag goed wordt besteed, heb je medezeggenschap over wie de waterschappen leiden en welke koers er gevaren wordt.

Ten minste als je gaat stemmen...

Toch weten Nederlanders uit onderzoek maar weinig van de waterschappen. Slechts drie procent weet goed wat de taken van de waterschappen zijn. Een derde (37 procent) weet het een beetje, maar de meeste Nederlanders (59 procent) zijn niet bekend met de taken van het waterschap.

Hoe het onder de (jonge) boeren en tuinders gesteld is met de kennis over de taken van het waterschap weten we niet, maar in

it (jonge) Boeren KiesKompas geven we je meer informatie, zodat je gerichter kunt gaan stemmen.

Taken waterbeheerders

Rijkswaterstaat en de waterschappen zijn de waterbeheerders in Nederland. Zij zorgen ervoor dat er voldoende grond- en oppervlaktewater is, een goede waterkwaliteit en beschermen het land tegen overstromingen.

- **Rijkswaterstaat** is verantwoordelijk voor het beheer van grote wateren, zoals de Deltawateren, rivieren en grote kanalen. Rijkswaterstaat onderhoudt dijken, dammen, stuwen en stormvloed-keringen, beschermt de kust en geeft rivieren meer ruimte door uiterwaarden te verdiepen en nevengeulen aan te leggen.
- **Waterschappen** zijn verantwoordelijk voor de regionale wateren, zoals beken, kreken en sloten. Ze zorgen ervoor dat het water schoon is, beschermen het land tegen overstromingen, zorgen ervoor dat landbouwers voldoende water hebben voor hun gewassen en voor de zuivering van afvalwater.

D

Wie besturen het waterschap?

Elk waterschap heeft een gekozen algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Beide besturen worden voorgezeten door een dijkgraaf of watergraaf.

- Het **algemeen bestuur** van een waterschap is vergelijkbaar met een gemeenteraad. Dit algemeen bestuur stelt het beleid van het waterschap vast en controleert of het dagelijks bestuur dat beleid goed uitvoert. Het grootste deel van deze leden zijn inwoners. Zij worden om de vier jaar gekozen via verkiezingen. Het andere deel van het bestuur is voor vertegenwoordigers van boeren en natuurbelangen. Zij worden niet gekozen via verkiezingen. Zij hebben zogeheten 'geborgde zetels'.
- Het **dagelijks bestuur** van een waterschap bestaat uit de dijkgraaf en een aantal andere leden. Meestal ligt dit aantal rond de 5 personen. Dit bestuur is verantwoorde-lijk voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid van het waterschap. De leden van het dagelijks bestuur komen uit het algemeen bestuur.

Wat valt er te kiezen?

Over welke onderwerpen valt er te kiezen bij de waterschapsverkiezingen? Onafhankelijk van of partij A of partij B wint, de dijken moeten onderhouden worden en het afvalwater gezuiverd. Die taken staan bij geen enkele partij ter discussie. Maar over de manier waaróp dat gebeurt, verschillen de partijen van mening. Moet er bijvoorbeeld meer aandacht naar landbouw of juist naar natuur? En hoe gaan we om met lange periodes van droogte of steeds heviger wordende regenbuien?

Online stembulp

Om Nederlandse burgers te helpen met het maken van een onderbouwde keuze, wordt in opdracht van de Unie van Waterschappen voor alle 21 waterschappen een eigen online stembulp gemaakt. Deze online stembulp heet MijnStem. MijnStem brengt hun voorkeuren vanaf februari 2023 in kaart.

De partijen stellen zich aan jullie voor met hun belangrijkste landbouw-gerelateerde standpunten!

Veel succes en leesplezier!

*Ga op **15 maart** stemmen!*

“BBB staat voor een stabiel beleid voor bedrijven, boeren en burger.”

Heidi van der Pol.

Woordvoerder landbouw

Standpunten over landbouw

Er moet perspectief geboden worden voor boeren zodat ze kunnen werken aan een toekomstbestendig bedrijf. Hierbij moet ook een verdienmodel gegarandeerd worden waarmee boeren een eerlijke prijs krijgen voor hun producten. Waardoor het ook mogelijk wordt voor een volgende generatie om het bedrijf te continueren.

Voor BBB staat vast dat beregening van belang is voor lokaal en betaalbaar voedsel. BBB is tegen beprijzen van grondwater. BBB is mening dat op natuurgronden en landbouwgronden hetzelfde tarief voor belastingen en waterschapsheffing van toepassing hoort te zijn.

BBB vindt dat beleid gebaseerd moet zijn op feiten en de daadwerkelijke staat van de natuur. Wij willen geen ondeugdelijke (stikstof)wet uitvoeren. Doelstellingen moeten haalbaar en uniform zijn. Het kan niet dat als ieder dier, alle industrie en alle wegen verdwenen zijn uit Limburg, de Kritische Depositie Waarden niet haalbaar is.

BBB wil de bestaande dorpen en wijken leefbaar houden. Het verenigingsleven, de zorg, het onderwijs en openbaar vervoer verdient hierbij aandacht. Samen met woningbouw en veiligheid zijn deze aspecten van belang. Agrarische ondernemers zijn beheerders van het buitengebied. Afnome van deze ondernemers ondermijnt de leefbaarheid van het platteland.

BBB is tegen bureaucratie maar vindt het belangrijk dat de politiek overheidsbeleid vaststelt voor de lange termijn zodat burgers en ondernemers beslissingen kunnen maken en investeringen kunnen doen voor deze termijn. Derhalve vindt de BBB politiek stabiel beleid een kernvoorwaarde voor behoorlijk bestuur.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op <https://boerbürgerbeweging.nl/limburg/>

"Omdat men in Den Haag druk bezig is met zichzelf, moeten we hier druk zijn met elkaar. Onze ondernemers hebben keer op keer bewezen niet weg te lopen voor maatschappelijke opgaven. Wij maken ons niet afhankelijk van papieren plannen uit Den Haag, maar komen met concrete plannen voor Limburg. Laten we daar samen aan werken"

www.cda.nl/limburg

Michael Theuns

Lijsttrekker

John Nouwen

Woordvoerder landbouw

Standpunten over landbouw

Het CDA Limburg wil dat de Provincie ook in de komende periode de agrarische sector financieel blijft ondersteunen met regelingen voor innovatie, het stimuleren van korte ketens en regelingen voor jonge agrariërs. Wij willen dat de Provincie zich richt op het bieden van een realistisch perspectief met innovatiemogelijkheden aan bedrijven die willen blijven.

Het CDA Limburg is tegen zonering omdat deze in een gebied met veel versnipperde natuurgebieden (zoals in Zuid-Limburg, maar ook op andere plekken) desastreus uit kan pakken en juist kan zorgen voor een kaalslag op plekken waar dat absoluut niet gewenst is.

Het CDA Limburg steunt de oproep van Remkes voor een nationaal innovatieprogramma voor de agrarische sector, omdat innovatie een onmisbaar deel van de oplossing is. Het CDA Limburg wil dat de Provincie zelf ook financiële middelen voor innovatie uittrekt. Wij willen ons richten op de 'blijvers' in plaats van de 'stoppers'.

PAS-melders, interimers en andere knelgevallen wachten nu al veel te lang op een legalisatie van de situatie die is ontstaan door falend overheidshandelen. Wat het CDA Limburg betreft krijgen deze bedrijven absolute topprioriteit voor vergunningverlening.

Wij willen dat soepel wordt omgegaan met vergunningen voor maatregelen die de beschikbaarheid van water in droge tijden kunnen verbeteren, zoals bijvoorbeeld de aanleg van waterbassins. En met vergunningen voor initiatieven op het gebied van mestverwerking, groen gas en andere broodnodige innovaties.

GROEN LINKS

“Natuur, agrarische sector, waterbeheer, toerisme én een verdienmodel: het kan samen in het landschap! .”

<https://limburg.groenlinks.nl/home>

Geert Gabriels

Woordvoerder landbouw

Thea Jetten

Fractievoorzitter

Standpunten over landbouw

voedselproductie en hierin ook investeren. GroenLinks is van mening dat agrarische bedrijven eindelijk duidelijkheid moeten krijgen. Regels die we nu opstellen moeten vastliggen en niet over 5 jaar weer aangescherpt worden (pagina 10 van 34).

GroenLinks is voor sluiting van Maastricht Aachen Airport en wil de structurele gelden die hierdoor vrijkomen inzetten voor boeren die op hun landerijen heggen, hagen, graften en andere landschapselementen aanleggen en beheren. Zo kunnen honderden boeren tot 10.000 euro per jaar krijgen gedurende 30 jaar voor landschapsbeheer (pagina 9 van 34).

GroenLinks wil de gebiedsplannen integraal aanvliegen. Dat wil zeggen dat deze opgesteld worden in samenwerking met natuurorganisaties, landbouworganisaties, gemeenten en het Waterschap. Gezonde hydrologische, ecologische en bodemkundige systemen in de gebieden dienen uitgangspunt te zijn (pagina 10 van 34).

De tuinbouwsector is voor Limburg belangrijk. GroenLinks wil de ingeslagen weg met ondersteuning op het gebied van innovatie en duurzaamheid voortzetten, zodat er op efficiënte en energiebewuste manier gezond voedsel kan worden geproduceerd (pagina 11 van 34).

In de gebiedsplannen wil GroenLinks eerst inzetten op de boeren die vrijwillig willen stoppen. Als dat inzichtelijk gemaakt is, is er meer inzicht in hetgeen nodig is om de overige bedrijven te helpen. Agrarische familiebedrijven dienen geholpen te worden in hun zoektocht naar perspectieven voor de toekomst. Hogere prijzen voor producten die ze leveren en minder afdrachten aan de (super)markt is hierbij van belang. (Pagina 10 van 34).

<https://www.jezusleeft.nl/provinciale-verkiezingen/>

Sarina Coert

Fractievoorzitter & Lijsttrekker

Standpunten over landbouw

De provincie dient biologische-, kleinschalige-, kringloop- en circulaire productie van voedingsmiddelen te stimuleren.

De provincie dient boeren te verplichten hun vee minimaal 6 maanden naar buiten te doen en hen middelen ter beschikking te stellen om hun vee te beschermen tegen aanvallen door toerfodieren.

De provincie dient duurzame afvalverwerking als installaties om mest te vergisten tot biogas, het middels kleinschalige projecten opwekken van zonne-energie en het overstappen naar kringlooplandbouw te stimuleren en daarvoor middelen ter beschikking stellen.

De provincie onteigent geen boerenbedrijven en verplicht hen ook niet om hun veestapel in te krimpen om de door de overheid opgelegde stikstofdoelen te behalen, maar zet zich in om de echte vervuilers aan te pakken. De vervuiler betaald.

De provincie staat boeren toe om grondwater uit eigen bodem te gebruiken om hun gewassen te bewateren zodat deze kunnen groeien en vrucht kunnen dragen.

"Minder koeien betekent minder ammoniakuitstoot maar zuurdere regen en nog meer aangetaste adembalingswegen vooral in de grote steden"

LOKAAL-LIMBURG

Aangesloten bij Onafhankelijke Politiek Nederland

*Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op
<https://lokaal-limburg.nl>*

Raimond Fransen

Fractievoorzitter

Henk van der Linden

Woordvoerder landbouw

Standpunten over landbouw

Wij willen het vertrouwen van de boeren en burgers herstellen door hen meer en beter bij de politiek te betrekken, want wij zijn er voor de burgers en boeren en niet andersom. Dat is ons motto “politiek van onderop”.

Terugdringen fosfaat in water door innovatie en circulair gebruik van fosfaten.

Terugdringen stikstof niet uitsluitend via de boeren, maar in samenhang met industrie, luchtvaart weg- en watervervoer.

Verder ontwikkelen circulaire economie om grondstoffen terug te winnen.

Boeren worden niet onteigend maar geholpen bij de opzet van hun nieuwe bedrijf

“Het platteland moet leefbaar blijven, dus voorzieningen als ov, basisscholen en winkels moeten blijven”

Omzien!

Emma Palmen

Fractievoorzitter & Lijsttrekker

"Ik heb het nog nooit gedaan dus ik denk dat ik het wel kan"

Standpunten over landbouw

Omzien! wijst de ijskoude sanering die momenteel plaatsvindt in de agrarische sector keihard af. De boer gaat niet de prijs betalen voor de verschillende crises.

De agrarische sector is een sector die de afgelopen jaren de meeste reductie heeft bewerkstelligd op gebied van ammoniakemissies. Toch lijkt zij nu het kind van de rekening te zijn en moet zij als ondernemer inpakken om andere ondernemers aan de slag te laten gaan. Dat voelt krom en klopt niet; voor de natuur is het bovendien geen oplossing.

Echter, ondanks alles dat de sector gerealiseerd heeft moeten we ook realistisch zijn en erkennen dat het wel wat vraagt van de omgeving en van de natuur omdat Nederland in verhouding maar een klein land is. Om dit in evenwicht te brengen is er een transitie nodig.

Omzien! gelooft in die transitie maar wel vanuit oogpunt van solidariteit, gezond verstand en billijkheid. De agrarische sector zal dus de tijd en de middelen gegund moeten worden om die transitie door te maken. Omzien! gelooft niet in koude en gedwongen uitkoop of onteigening, Omzien! gelooft ook niet dat de halvering van de veestapel een doel op zich moet zijn.

Omzien! gelooft wel in dierwelzijn en in goede maar realistische instandhouding van de natuur. Omzien! is er van overtuigd dat dit samen kan gaan. In de meest ideale situatie betekent dit dat we terug gaan naar de gemengde bedrijven van vroeger zodat er sprake is van een circulaire landbouw.

Dit vraagt echter ook iets van de consument die zich meer bewust zal moeten worden van de productiewijze en waarde van voedsel. Ketenverkorting en waardecreatie zijn daarbij sleutelwoorden of anders gezegd, minder consumeren en meer bewust.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op:

www.omzien-limburg.nl

“Landbouw in Limburg moet zorgen voor betaalbaar voedsel voor iedereen en een fatsoenlijk inkomen voor boeren, maar wel in harmonie met de omgeving. Dit kan soms flink schuren en hier zullen we samen mee aan de slag moeten..”

Jasper Kuntzelaers

Lijsttrekker

Lianne Schuurin

Woordvoerder landbouw

Standpunten over landbouw

Agrarische bedrijven zijn onmisbaar in ons landschap. Om ook in de toekomst goed te kunnen boeren is er een transitie nodig, om o.a. een goed bodemleven en voldoende water te kunnen garanderen. Wij willen een systeem waarin boeren een betere prijs voor hun producten krijgen en vooral produceren voor de (eu)regionale markt.

De PvdA wil boeren de gelegenheid geven om een goede gastheer te zijn voor natuur, bijvoorbeeld door te betalen voor landschapsbeheer en andere groenblauwe diensten. Het herstellen van landschapselementen als hagen en graften is belangrijk, dit helpt o.a. bij het vasthouden én afremmen van teveel regenwater.

Limburg heeft op dit moment teveel mest. Wij willen alleen monogestis stimuleren en kringlopen zoveel mogelijk lokaal sluiten door vee- en akkerbedrijven aan elkaar te koppelen. Ook het produceren van groen gas kan hier een rol spelen. De vraag van mestverwerkers mag nooit zo groot worden dat we mest uit andere plekken naar Limburg toe moeten halen.

Limburg heeft economisch perspectief nodig. Nu ligt er teveel stil vanwege het stikstofprobleem. Teveel stikstof maakt onze natuur kapot en dit moeten we herstellen (ook van de wet). Dan kunnen woningbouw, infrastructuur en andere belangrijke zaken weer doorgaan. Bedrijven moeten er van uit kunnen gaan dat een vergunning juridisch standhoudt.

Veel stikstof wordt uitgestoten door landbouw, industrie en verkeer. We moeten met deze sectoren dus afspraken maken, zeker als ze dicht bij beschermde natuurgebieden liggen, over hoe de stikstofuitstoot verminderd kan worden. Dit kan door anders te produceren, maar ook door het uitkopen of verhuizen van bedrijven.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op: <https://limburg.pvda.nl/>

Partij voor de Dieren

"Meer boeren, minder dieren!"

Pascale Plusquin

landbouw woordvoerder

Standpunten over landbouw

Wij willen gezonde en rechtvaardige landbouw: grondgebonden landbouw met meer boeren en minder vee. Gezonde bodem is de standaard; respect voor natuur, milieu en gezondheid zijn vanzelfsprekend.

Wij willen eerlijke en regionale landbouw: meer plantaardig, geen monocultuur, teelt en gebruik van natuurlijke bouw- en isolatiematerialen, beloning van groen ondernemen. En we willen boeren helpen met het ontwikkelen van nieuwe, gezonde verdienmodellen.

Wij vinden dat het Rijk de leiding moet nemen bij het nemen van maatregelen om de uitstoot van stikstofverbindingen te verminderen. En niet de Provincies. Investeren in technologische lapmiddelen of het verplaatsen van intensieve veehouderijen zijn schijnoplossingen, waarmee boeren nog langer aan het lijntje worden gehouden.

De eerste cruciale keuze voor een houdbaar voedselsysteem: bevrijd de dieren uit de voedselketen en neem afscheid van de vee-industrie. Daarmee komt een einde aan veel dierenleed en komt er ruimte voor een efficiëntere en plantaardigere voedselproductie.

Bij alle te nemen maatregelen worden biologische boeren waar mogelijk ontzien. De provincie nodigt de koplopers in duurzame landbouw uit om mee te denken over beleid.

*Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op:
<https://limburg.partijvoordedieren.nl>*

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op:
<https://limburg.sp.nl>

Jorge Wolters Gregório

fractievoorzitter

Peter Visser

woordvoerder landbouw en natuur

Standpunten over landbouw

Samen met boeren stellen we een plan op dat gericht is op financieel gezonde klimaatbestendige tuin- en akkerbouw en diervriendelijke en grondgebonden veeteelt.

Bij de te nemen stikstofmaatregelen moet niet alleen gekeken worden naar de agrarische sector, maar óók naar andere sectoren zoals zware industrie.

De inkomenspositie van boeren moet een economisch uitgangspunt zijn. Faciliteren van ontwikkeling van activiteiten naast de agrarische activiteit kan daarbij ondersteuning bieden.

In een goede verstandhouding met de agrarische sector is gedwongen uitkoop geen optie.

De provincie moet actief werken aan oplossingen voor perioden met wateroverlast óf watertekorten. Dat is hard nodig voor de toekomst van boeren en onze kostbare natuur!

"Wij nemen de gezondheid van de aarde, de leefbaarheid op het platteland en natuurvriendelijk boeren als uitgangspunt.

We moeten af van een schaalvergroting die leidt tot een leegloop van het platteland. De boeren zitten klem op de wereldmarkt, tussen de macht van de banken en de grote agrobedrijven. Veevoederbedrijven, bank, supermarkten, zuivelconcerns en zaadveredelaars profiteren en boeren moeten steeds méér produceren voor een te lage prijs. De Provincie moet samen met onze boeren hard werken aan een nieuw, eerlijk en toekomstbestendig systeem!"

Boeren leveren een ontzettend belangrijke bijdrage aan onze provinciale economie, aan onze voedselvoorziening en vooral ook aan een vitaal platteland. Onze boeren verdienen een eerlijk toekomstperspectief en de sector mag verwachten dat bij de gebiedsgerichte aanpak wordt gekeken naar maatwerk. En in het bijzonder jonge boeren die de afgelopen jaren het bedrijf hebben overgenomen mogen we niet in de steek laten.

Stephan Satijn

lijsttrekker

Standpunten over landbouw

Er kan geen provinciaal beleid voor aanpak van de stikstofopgave komen zonder dat daarbij alle relevante partijen aan tafel zitten en we er samen de schouders onder blijven zetten. We zetten in op maatwerk voor elk bedrijf en maatwerk voor elk natuurgebied. Er is simpelweg geen blauwdruk voor heel Limburg.

Op het gebied van toerisme en natuurbeheer kan de agrarische sector in Limburg nog verder groeien. Onze provincie, die zo aantrekkelijk is voor recreatie, moet het aanbod van minicampings op het boerenerf uitbreiden. Op het gebied van natuurbeheer is het belangrijk dat boeren dezelfde behandeling krijgen als terreinbeherende organisaties.

De terugkeer van de wolf naar Nederland heeft laten zien dat het met onze natuur best goed is gesteld om aantrekkelijk te zijn als leefgebied. De gevolgen die dit echter met zich meebrengt zijn zorgelijk. Actief beheren (afschieten) van de wolvenpopulatie en steun bij preventieve bescherming van vee is gewenst.

De glastuinbouw in Noord-Limburg zit deels klem omdat de beoogde realisatie van aardwarmte door de Rijksoverheid is stilgelegd. De Provincie moet samen met de ondernemers en gemeenten werken aan een oplossing voor deze sector en bij de Rijksoverheid aandringen op helderheid voor toekomstige aardwarmteprojecten zodat de glastuinbouw weer toekomstperspectief krijgt.

De transitie van de landbouw kan ook een bijdrage leveren aan de verdere verduurzaming van energie. Biobased grondstoffen, dus gewassen uit landbouw en voedselmiddelindustrie zoals suikerbieten kunnen worden ingezet als energiebron ter vervanging van fossiele brandstoffen. Hier ligt een kans voor de Limburgse landbouw om voortrekker te worden.

www.vvdlimburg.nl